

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον «Κατὰ Ἀλκιβιάδου λειταξίου» λόγο του Λυσία, ο Ἀλκιβιάδης, γιος του ομώνυμου πολιτικού των Αθηναίων, κατηγορείται από τον Αρχεστρατίδη για λιποταξία και δειλία. Συγκεκριμένα, κατά την εκστρατεία τους (395 π. Χ.) στην Αλίαρτο για να βοηθήσουν τους Θηβαίους που απειλούνταν από τους Σπαρτιάτες, ο Ἀλκιβιάδης, ενώ είχε καταταγεί στο πεζικό, φοβούμενος την έκβαση μιας πιθανής αναμέτρησής του με σπαρτιάτη οπλίτη, παρουσιάστηκε αυθαίρετα στο ιππικό, χωρίς μάλιστα να έχει προηγουμένως υποβληθεί στην προβλεπόμενη δοκιμασία. Στο απόσπασμα της δευτερολογίας ο ρήτορας ανασκευάζει τα επιχειρήματα των συνηγόρων αποδεικνύοντας έτσι την ενοχή του Ἀλκιβιάδη. Το αποτέλεσμα όμως της δίκης μας είναι άγνωστο.

Λυσίου, Κατὰ Ἀλκιβιάδου Α 10-12

Ἀλκιβιάδης δ' ἐτόλμησεν ἀναβῆναι, οὔτε εὐνους ὦν τῷ πλήθει, οὔτε πρότερον ἰππεύσας, οὔτε νῦν ἐπιστάμενος, οὔτε ὑφ' ὑμῶν δοκιμασθεῖς, ὡς οὐκ ἐξεσόμενον τῇ πόλει δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν. Ἐνθυμηθῆναι δὲ χρὴ ὅτι, εἰ ἐξέσται ὅτι ἂν τις βούληται ποιεῖν οὐδὲν ὄφελος νόμους κείσθαι ἢ ὑμᾶς συλλέγεσθαι ἢ στρατηγούς αἰρεῖσθαι. Θαυμάζω δέ, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ τις ἀξιοῖ, ἐὰν μὲν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, ἐὰν δέ τις ἐν τοῖς ὀπίταις τεταγμένος ἐν τοῖς ἰππεῦσιν ἀναφανῆ, τούτῳ συγγνώμην ἔχειν. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἡγοῦμαι δικάζειν ὑμᾶς οὐ μόνον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἔνεκα, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἀκοσμοῦντων σωφρονεστέρους ποιῆτε.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

«Ἀλκιβιάδης δ' ἐτόλμησεν ἀναβῆναι»:

ἀναβῆναι = να ανέβει σε ἄλογο, να ἰππεύσει, να καταταγεί στο ἰππικό

τολμῶ ἀναβαίνειν = ἔχω το θράσος να καταταγῶ στο ἰππικό

«οὔτε εὐνους ὦν τῷ πλήθει»:

εὐνους τῷ πλήθει = ευνοϊκά διακείμενος προς τον λαό, φιλικά προσκείμενος προς τον λαό (τους δημοκρατικούς),

τρέφω συμπάθεια προς τον λαό

«οὔτε νῦν ἐπιστάμενος»:

ἐπιστάμενος = γνωρίζει καλά (την τεχνική της ἰππομαχίας), εἶναι εξασκημένος (να ἰππεύει)

«δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν»:

δίκην λαμβάνω παρὰ τινος = τιμωρῶ κάποιον, επιβάλλω ποινή σε κάποιον

δίκην δίδωμί τινι = τιμωροῦμαι ἀπὸ κάποιον

«νόμους κείσθαι»: αναφέρεται στους νόμους για τους στρατεύσιμους.

νόμος κείται (ως παθητικό του «τίθημι νόμον») = ἔχει τεθεῖ νόμος, ἔχει οριστεί, ἔχει θεσπιστεί νόμος, υφίσταται νομικό πλαίσιο για κάτι

«ἢ ὑμᾶς συλλέγεσθαι»:

συλλέγομαι = συγκεντρώνομαι, συνέρχομαι· ἐδῶ αναφέρεται στη συγκέντρωση πολιτῶν πριν την εκστρατεία, στην επιστράτευση

«Θαυμάζω δέ»:

θαυμάζω, εἰ (αιτιολογική πρόταση) = απορώ που, παραξενεύομαι επειδὴ

θαυμάζω εἰ (πλάγια ερωτηματική πρόταση) = απορώ / παραξενεύομαι πῶς

«καταψηφίζεσθαι τούτου δειλίαν» = να καταδικάζετε αυτόν για δειλία (η αιτιατική πτώση ανάγει το αδίκημα σε αιτία της καταδίκης)

καταψηφίζομαι τινος θάνατον = καταδικάζω κάποιον σε θάνατο (η αιτιατική πτώση δηλώνει την ποινή)

Στα δικαστικά ρήματα (αἰτιῶμαι, γράφομαι, δικάζω, διώκω, καταγιγνώσκω, καταψηφίζομαι, κατηγορῶ, κρίνω, τιμωροῦμαι) συνήθως η γενική εἶναι της αιτίας ή του εγκλήματος ή της ποινής και η αιτιατική το αντικείμενο. π.χ. Ὁ Μέλητος ἐγράψατό με ἀσεβείας.

«ἐν τοῖς ἰππεῦσιν ἀναφανῆ»:

ἀναφαίνομαι = εμφανίζομαι· ἐδῶ η πρόθεση «ἀνά» δηλώνει το ξαφνικό, το αναπάντεχο, την έκπληξη ἀπὸ το ἀπρόσμενο της πράξης ως αποτελέσματος δειλίας ή θρασύτητας.

«συγγνώμην ἔχω (τινὶ)» = συγχωρῶ

«Καὶ μὲν δὴ» = ἀσφαλῶς, και βέβαια

«οὐ μόνον ... ἔνεκα... ἀλλ' ἵνα καὶ...»:

παρατακτική σύνδεση των δύο μερῶν με το ζεύγος «οὐ μόνον... ἀλλὰ καὶ...». Επιδοτική καταφατική σύνδεση, καθὼς το δεύτερο μέρος ἀπὸ τα συμπλεκόμενα προβάλλεται ως πιο σημαντικό ἀπὸ το πρώτο.

«ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἀκοσμοῦντων σωφρονεστέρους ποιῆτε»:

οἱ «ἀκοσμοῦντες», εἶναι οἱ πολῖτες που παρουσιάζουν παραβατικὴ συμπεριφορὰ, αὐτοὶ που παρεκκλίνουν ἀπὸ τὰ επιτρεπτά ὅρια κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς, ἐνῶ οἱ «σωφρονέστεροι» εἶναι οἱ «καθὼς πρέπει», οἱ πειθαρχημένοι, οἱ φρόνιμοι πολῖτες.

«ἵνα σωφρονεστέρους ποιῆτε» = γιὰ νὰ νὰ τοὺς καταστήσετε περισσότερο συνετοὺς.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ὁ Ἀλκιβιάδης, ὅμως, τόλμησε νὰ καταταγῆι στὸ ἱππικόν, ἐνῶ δὲν ἦταν φιλικὰ προσκείμενος πρὸς τὸν λαόν, οὔτε εἶχε προηγουμένως ὑπηρετήσῃ στὸ ἱππικόν, οὔτε εἶναι ἐξασκημένος (νὰ ἱππεύει) μέχρι τώρα (ἢ: οὔτε ἀκόμα καὶ τώρα γνωρίζει σὲ βάθος τὴν τεχνικὴ τῆς ἵππομαχίας) καὶ οὔτε εἶχε ἐξετασθῆ ἀπὸ ἐσᾶς, γιὰτὶ κατὰ τὴν γνώμη του, δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν ἡ πόλις νὰ τιμωρήσῃ ἐκεῖνους που ἀδικοῦν (ἢ: τοὺς παραβάτες). Πρέπει δὲ νὰ λάβετε ὑπόψη ὅτι, ἀν θὰ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κάνει ὁ καθένας ὅ,τι τυχόν θέλει, θὰ εἶναι περιττὸ νὰ θεσπίζονται νόμοι ἢ ἐσεῖς νὰ συγκεντρώνετε ἢ νὰ ἐκλέγετε στρατηγούς. Ἀπορῶ ὅμως, κύριοι δικαστές, που ἕνας πολῖτης ἔχει τὴν ἀξίωση, εἰάν κάποιος, τὴν ὥρα που πλησιάζουν οἱ ἐχθροί, ἐνῶ ἔχει παραταχθῆι (τοποθετηθῆι) στὴν πρώτη γραμμῆ, βρεθῆι στὴ δεύτερη, νὰ τὸν καταδικάζετε γιὰ δειλία, ἀν ὅμως κάποιος ἐνῶ ἔχει καταταγῆι στὸ πεζικόν ἐμφανισθῆι στὸ ἱππικόν, νὰ τὸν συγχωρεῖτε. Ἀσφαλῶς, κύριοι δικαστές, νομίζω ὅτι δικάζετε ὄχι μόνον γιὰ νὰ τιμωρήσετε αὐτοὺς που ἀδικοῦν (παρανομοῦν), ἀλλὰ γιὰ νὰ κάνετε περισσότερο συνετοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἀπειθαρχοὺς πολῖτες.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἡ κλίση τῶν αορίστων β': ἔβην, ἔφθην, ἐγήρα, ἐγνων, ἐάλων, ἐβίων, (ἀπ)έδρα, ἔφυν, ἔδυν καὶ ἐρρῶν

Τὰ ρήματα βαίνω, φθάνω, γηράσκω, γινώσκω, ἀλίσκομαι, ζῶ, (ἀπο)διδράσκω, φύομαι, δύομαι, ῥέω ἔχουν θέμα ἰσχυρὸ καὶ ἀδύνατο, σχηματίζουν δὲ τὸν αόριστο β' κατὰ τὰ ρήματα σὲ -μι καὶ κλίνονται ὅπως ὁ αόριστος **ἔστην**:

βαίνω (θέμα: βη-, βᾶ): **ἔβην**

φθάνω (θέμα: φθη-, φθᾶ): **ἔφθην** (δὲν σχηματίζει προστακτικὴ)

γηράσκω (θέμα: γηρᾶ-, γηρᾶ): **ἐγήρα(ᾶ)ν** (δὲν σχηματίζει ὑποτακτικὴ, ευκτικὴ καὶ προστακτικὴ)

ἀλίσκομαι (θέμα: ἄλω-, ἄλο-): **ἐάλων** (δὲν σχηματίζει προστακτικὴ)

ζῶ (θέμα: βιω-, βιο-): **ἐβίων** (δὲν σχηματίζει προστακτικὴ)

γινώσκω (θέμα: γνω-, γνο-): **ἐγνων**

(ἀπο-)διδράσκω (θέμα: δρᾶ-, δρᾶ-): **(ἀπ)έδρα(ᾶ)ν**

φύομαι (θέμα: φύ-, φύ-): **ἔφυ(ῦ)ν** (δὲν σχηματίζει προστακτικὴ)

δύομαι (θέμα: δύ-, δύ-): **ἔδυ(ῦ)ν** (δὲν σχηματίζει ευκτικὴ)

ῥέω (θέμα: ῥυη-, ῥυε-): **ἐρρῶν** (δὲν σχηματίζει προστακτικὴ)

Τὰ ρήματα αὐτὰ ὅταν εἶναι σύνθετα με πρόθεση **ανεβάζουν τὸν τόνο** στὴν **προστακτικὴ** αορίστου β' ενεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς, εἰάν τὸ επιτρέπει ἡ λήγουσα.

π.χ.:

ἀνέβην

-

ἀνάβηθι,

ἀναβήτω,

-

ἀνάβητε,

ἀναβάντων/ ἀναβήτωσαν.

Στὸ κείμενο ἐντοπίζεται ὁ τύπος «ἀναβῆναι», ἀπαρέμφατο αορίστου β', τοῦ ρήματος «ἀναβαίνω».

Σημείωση: Τὸ -υ- στὸ ἀρσενικόν καὶ στὸ ουδέτερον (φύς, φύν καὶ δύς, δύν) τῆς μετοχῆς τοῦ αορίστου ἔφυν καὶ ἔδυν εἶναι βραχύχρονο (-υ-) καὶ συνεπῶς οξύνεται, ἐνῶ στὸ θηλυκόν (φῦσα, δῦσα) εἶναι μακρόχρονο (-υ-) καὶ, ἐπειδὴ ἡ λήγουσα εἶναι μακρόχρονη, ἡ παραλήγουσα περισπάται.

Κλίση τῆς μετοχῆς ὁ φύς, ἡ φύσα, τὸ φύν

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ὀν.	ὁ φύς	ἡ φύσα	τὸ φύν
Γεν.	τοῦ φύντος	τῆς φύσης	τοῦ φύντος
Δοτ.	τῷ φύντι	τῇ φύσει	τῷ φύντι

Αιτ. Κλητ.	τὸν φύντα (ὦ) φύς	τὴν φύσαν (ὦ) φύσα	τὸ φύν (ὦ) φύν
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον. Γεν. Δοτ. Αιτ. Κλητ.	οἱ φύντες τῶν φύντων τοῖς φύσι τοὺς φύντας (ὦ) φύντες	αἱ φύσαι τῶν φύσῶν ταῖς φύσαις τὰς φύσας (ὦ) φύσαι	τὰ φύντα τῶν φύντων τοῖς φύσι τὰ φύντα (ὦ) φύντα

Για την κλίση των αορίστων β': ἔβην, ἔγνων, ἔδραν, ἔφυν και ἐρρούην βλέπε στην αντίστοιχη ενότητα της Γραμματικής: [Ρήματα - Η κλίση των αορίστων β' ἔβην, ἔγνων, ἔδραν, ἔφυν, ἐρρούην](#)

Η κλίση των ρημάτων: ἐπίσταμαι, δύναμαι, μέμνημαι, κείμαι, κάθημαι

Τα ρήματα **ἐπίσταμαι** και **δύναμαι** κλίνονται στον ενεστώτα και τον παρατατικό όπως το ρήμα **ἴστημι - ἴσταμαι**.

Τα ρήματα **μέμνημαι, κείμαι** και **κάθημαι** παρουσιάζουν αναλογίες με τα ρήματα σε **-μι** κατά την κλίση τους με διάφορες ωστόσο ανωμαλίες.

Παρατήρηση:

Το ρήμα **κείμαι** (= κείτομαι, είμαι τοποθετημένος) είναι ενεστώτας με σημασία παρακειμένου του ρήματος **τίθεμαι** και έχει παρατατικό με σημασία υπερσυντελικού: **ἐκείμην**.

Στο κείμενο εντοπίζονται οι τύποι:

«**ἐπιστάμενος**»: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα μέσης φωνής του ρήματος «ἐπίσταμαι» (= γνωρίζω καλά).

«**κείσθαι**»: απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής του ρήματος «κείμαι».

Για την κλίση των ρημάτων: ἐπίσταμαι, δύναμαι, μέμνημαι, κείμαι και κάθημαι βλέπε στην αντίστοιχη ενότητα της Γραμματικής: [Ρήματα - Η κλίση των ρημάτων α. ἐπίσταμαι, δύναμαι, μέμνημαι και β. κείμαι, κάθημαι](#)

Ο Μέλλοντας και ο Αόριστος των ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων

A. Ενεργητικός και μέσος Μέλλοντας

Τα ενρινόληκτα (με χαρακτήρα **μ, ν**) και υγρόληκτα (με χαρακτήρα **λ, ρ**) ρήματα σχηματίζουν:

α) τον ενεργητικό μέλλοντα με: το ρηματικό θέμα + τις καταλήξεις **-ῶ, -εῖς, -εῖ κ.λπ.**

β) το μέσο μέλλοντα με: το ρηματικό θέμα + τις καταλήξεις **-οῦμαι, -εῖ/ -ῆ, -εῖται κ.λπ.**

Κλίνονται σύμφωνα με τα συνηρημένα ρήματα σε **-έω**.

Κατ' εξαίρεση το ρήμα **βούλομαι** σχηματίζει μέλλοντα **βουλήσομαι**.

B. Ενεργητικός και μέσος Αόριστος

Ο ενεργητικός και μέσος αόριστος **α'** των ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων σχηματίζεται χωρίς τον χρονικό χαρακτήρα **-σ-**, με έκταση του θέματος και με τις ίδιες καταλήξεις που έχουν τα φωνεντόληκτα ρήματα.

π.χ.: ρ. φαίνω (θ. φᾶν-): ἔ-φην-α

και ρ. φαίνομαι: ἐφηνάμην

Κλίση του ενεργητικού αορίστου του ρήματος φαίνω:

ἔφην
 ἔφηνας
 ἔφηνε
 ἐφήναμεν
 ἐφήνατε
 ἔφηναν

Κλίση του μέσου αορίστου του ρήματος φαίνω:

ἐφηνάμην
 ἐφήνω
 ἐφήνατο
 ἐφηνάμεθα
 ἐφήνασθε
 ἐφηναντο

Στο κείμενο εντοπίζεται: ο παθητικός αόριστος β' «ἀναφανῆ» του ρήματος «ἀναφαίνομαι».

Για τη διεξοδική μελέτη του μέλλοντα και του αορίστου των ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων βλέπε στην αντίστοιχη ενότητα της Γραμματικής: [Ρήματα - Ο μέλλοντας και ο αόριστος των ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων](#)

ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

- λαμβάνειν: απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λαμβάνω».

Ενεστώτας	λαμβάνω	λαμβάνομαι	ληφθήσομαι
Παρατατικός	ἐλάμβανον	ἐλαμβάνομην	ἐλήφθην
Μέλλοντας	λήψομαι	-	
Αόριστος β'	ἔλαβον	ἐλάβομην	
Παρακείμενος	εἴληφα	εἴλημμαι	
Υπερσυντέλικος	εἰλήφειν	εἰλήμμην	

- βούληται: γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα μέσης φωνής του ρήματος «βούλομαι».

Ενεστώτας	βούλομαι	βουληθήσομαι
Παρατατικός	ἐ(ή)βουλόμην	ἐ(ή)βουλήθην
Μέλλοντας	βουλήσομαι	
Αόριστος β'	-	
Παρακείμενος	βεβούλημαι	
Υπερσυντέλικος	ἐβεβουλήμην	

- συλλέγεσθαι: απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής του ρήματος «συλλέγω».

Ενεστώτας	συλλέγω	συλλέγομαι	συλληχθήσομαι - συλλεγήσομαι
Παρατατικός	συνέλεγον	συνελεγόμην	συνελέχθην - συνελέγην
Μέλλοντας	συλλέξω	συλλέξομαι	
Αόριστος β'	συνέλεξα	συνελεξάμην	
Παρακείμενος	συνείλοχα	συνείλεγμαι	
Υπερσυντέλικος		συνειλέγμην	

- προσιόντων: γενική πληθυντικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα του ρήματος «πρόσειμι/προσέρχομαι».

Ενεστώτας	πρόσειμι/ προσέρχομαι
Παρατατικός	προσηῖα/ προσήειν
Μέλλοντας	πρόσειμι

Αόριστος β'	προσηλθον
Παρακείμενος	προσελήλυθα
Υπερσυντέλικος	προσεληλύθειν

- γένηται: γ' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής αορίστου β' μέσης φωνής του ρήματος «γίγνομαι».

Ενεστώτας	γίγνομαι
Παρατατικός	έγιγνόμην
Μέλλοντας	γενήσομαι
Αόριστος β'	έγενόμην
Παρακείμενος	γεγένημαι/ γέγονα
Υπερσυντέλικος	έγεγενήμην/ έγεγόνειν

- άναφανή: γ' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παθητικού αορίστου β' της μέσης φωνής του ρήματος «άναφαίνομαι».

Ενεστώτας	άναφαίνω	άναφαίνομαι	άναφαν(Θ)ήσομαι
Παρατατικός	άνεφαινον	άνεφαινόμην	άνεφάν(θ)ην
Μέλλοντας	άναφανῶ	άναφανοῦμαι	
Αόριστος β'	άνεφηνα	άνεφηνάμην	
Παρακείμενος	άναπέφαγκα	άναπέφασμαι/ άναπέφηνα	

- έξαμαρτανόντων: γενική πληθυντικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεργητικής φωνής του ρήματος «έξαμαρτάνω».

Ενεστ.	έξαμαρτάνω
Παρατ.	έξημάρτανον
Μέλλ.	έξαμαρτήσομαι (έξαμαρτήσω)
Αόρ.β'	έξημαρτον
Παρακ.	έξημάρτηκα
Υπερ.	έξημαρτήκειν

- Το ρήμα στη μέση φωνή απαντάται μόνο σε γ' ενικό πρόσωπο.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Εξαρτημένοι Υποθετικοί Λόγοι

Ορισμός:

Εξαρτημένος ονομάζεται ο υποθετικός λόγος όταν η απόδοσή του βρίσκεται σε δευτερεύουσα πρόταση, **απαρέμφατο ή μετοχή**.

α) Όταν η απόδοση εξαρτάται από αρκτικό χρόνο, ο υποθετικός λόγος αναγνωρίζεται σαν να ήταν ανεξάρτητος.
π.χ.: Λέγει ότι, ει φαῦλός ἐστι Μένων, κολασθήσεται. [ει φαῦλός ἐστι – κολασθήσεται: πραγματικό]

β) Όταν η απόδοση εξαρτάται από ιστορικό χρόνο, η υπόθεση έχει την μορφή: **ει + ευκτική του πλαγίου λόγου**.

Εξαιρείται η υπόθεση του αντίθετου του πραγματικού η οποία δεν μεταβάλλεται: **ει + οριστική ιστορικού χρόνου**.

Σημείωση: Δεν μεταβάλλεται επίσης η εκφορά της υπόθεσης κατά την μετατροπή του πλαγίου υποθετικού λόγου σε ευθύ, όταν εκφράζεται η απλή σκέψη του λέγοντος.

- Το είδος της απόδοσης (δυνητική έγκλιση, μέλλοντας, επαναληπτικό επίρρημα, το νόημα) συντελεί στην αναγνώριση του υποθετικού λόγου και, συνεπώς, στην τροπή από την πλάγια στην ευθεία μορφή του. του εξαρτημένου υποθετικού λόγου σε ανεξάρτητο, βοηθούν στην αναγνώρισή του.

Παραδείγματα:

1. **Εἶπεν** ὁ παριῶν ὅτι, εἰ τῇ πατρίδι βοηθοῖτε, ἀγαθοὶ πολῖται **εἴητε / εἶτε**.
Ευθύς λόγος: εἰ τῇ πατρίδι βοηθεῖτε, ἀγαθοὶ πολῖταί ἐστε. [εἰ βοηθεῖτε - ἐστε: πραγματικό].
2. **Εἶπεν** ὁ παριῶν ὅτι, εἰ τῇ πατρίδι βοηθήσαιτε, ἀγαθοὶ πολῖται **ἔσοισθε**.
Ευθύς λόγος: ἐάν τῇ πατρίδι βοηθήσητε, ἀγαθοὶ πολῖται ἔσεσθε. [ἐάν βοηθήσητε - ἔσεσθε: προσδοκώμενο].

Για τη διεξοδική μελέτη του φαινομένου βλέπε στην ενότητα του Συντακτικού: [Υποθετικοί Λόγοι - Εξαρτημένοι υποθετικοί Λόγοι](#)

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

«ὅτι, ...οὐδὲν ὄφελος (ἔσται) νόμους κείσθαι ἢ ὑμᾶς συλλέγεσθαι ἢ στρατηγούς αἰρεῖσθαι»:

δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση. Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο ὅτι, γιατί δηλώνει γνώμη αντικειμενική, εκφέρεται με οριστική μέλλοντα («ἔσται»), γιατί δηλώνει το πραγματικό στο μέλλον και λειτουργεί ως αντικείμενο στο απαρέμφατο «ἐνθυμηθῆναι».

«εἰ ἐξέσται ποιεῖν»:

δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο εἰ και εκφέρεται με οριστική μέλλοντα Με απόδοση την οριστική μέλλοντα της απρόσωπης έκφρασης της δευτερεύουσας ειδικής πρότασης «ὄφελος ἔσται» σχηματίζει εξαρτημένο υποθετικό λόγο του πραγματικού. [εἰ ἐξέσται – οὐδὲν ὄφελος ἔσται].

Υπόθεση: εἰ ἐξέσται (εἰ + οριστική μέλλοντα)

Απόδοση: οὐδὲν ὄφελος (ἔσται) (οριστική μέλλοντα)

«ὅ τι ἂν τις βούληται»:

δευτερεύουσα αναφορική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία ὅ τι, εκφέρεται με υποτακτική «βούληται» + ἂν (αοριστολογικό), και λειτουργεί ως αντικείμενο στο απαρέμφατο «ποιεῖν».

Αποτελεί την υπόθεση εξαρτημένου υποθετικού λόγου που δηλώνει το **προσδοκώμενο**.

Η απόδοση βρίσκεται στο εξαρτημένο, από το απρόσωπο ρήμα «ἐξέσται», τελικό απαρέμφατο «ποιεῖν» της υποθετικής πρότασης.

Υπόθεση: ἂν τις βούληται (ἂν + υποτακτική)

Απόδοση: (ἐξέσται) ποιεῖν (εξαρτημένο τελικό απαρέμφατο - μελλοντική έκφραση: ποιείτω)

«εἰ τις ἀξιοῖ τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι»:

δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο εἰ, γιατί δηλώνει υποθετική αιτιολογία. Εκφέρεται με οριστική ενεστώτα («ἀξιοῖ») γιατί δηλώνει το πραγματικό στο παρόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του υποθετικού αιτίου, στο ρήμα της κύριας πρότασης «θαυμάζω».

«ἐάν μὲν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται»:

δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο ἐάν και εκφέρεται με υποτακτική «γένηται» Αποτελεί την υπόθεση εξαρτημένου υποθετικού λόγου που δηλώνει το **προσδοκώμενο**.

Η απόδοση βρίσκεται στο εξαρτημένο από το ρήμα «ἀξιοῖ» τελικό απαρέμφατο «καταψηφίζεσθαι», της δευτερεύουσας

αιτιολογικής πρότασης υποθετικής αιτιολογίας.

Υπόθεση: *ἐάν* τις γένηται (*ἐάν* + υποτακτική)

Απόδοση: (**ἀξιοῖ**) καταψηφίζεσθαι (μελλοντική έκφραση, εξαρτημένο τελικό απαρέμφατο: **καταψηφίζεσθε**. Για τη δήλωση όμως μιας ηπιότερου τόνου επιθυμίας θεωρείται ενδεδειγμένη η χρήση της υποτακτικής: **καταψηφίζησθε**.)

«ἐάν δέ τις ἐν τοῖς ὀπίταις τεταγμένος ἐν τοῖς ἵππευσιν ἀναφανῆ»:

δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο *ἐάν* και εκφέρεται με υποτακτική. Με απόδοση στο εξαρτημένο από το ρήμα «**ἀξιοῖ**» τελικό απαρέμφατο «**συγγνώμην ἔχειν**», της δευτερεύουσας αιτιολογικής πρότασης υποθετικής αιτιολογίας, σχηματίζει εξαρτημένο υποθετικό λόγο του **προσδοκώμενου**.

Υπόθεση: *ἐάν* τις ἀναφανῆ (*ἐάν* + υποτακτική)

Απόδοση: (**ἀξιοῖ**) συγγνώμην ἔχειν (μελλοντική έκφραση, εξαρτημένο τελικό απαρέμφατο: **συγγνώμην ἔχετε**. Για τη δήλωση όμως μιας ηπιότερου τόνου επιθυμίας θεωρείται ενδεδειγμένη η χρήση της υποτακτικής: **συγγνώμην ἔχητε**.)

«(εἰ τις ἀξιοῖ) τούτῳ συγγνώμην ἔχειν»:

δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο *εἰ* γιατί δηλώνει υποθετική αιτιολογία. Εκφέρεται με οριστική ενεστώτα («**ἀξιοῖ**») γιατί δηλώνει το πραγματικό στο παρόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του υποθετικού αιτίου, στο ρήμα της κύριας πρότασης «**θαυμάζω**».

«ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἀκοσμοῦντων σωφρονεστέρους ποιῆτε»:

δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ἵνα*, εκφέρεται με υποτακτική («**ποιῆτε**»), διότι δηλώνει σκοπό προσδοκώμενο με βεβαιότητα και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα της κύριας πρότασης («**ἡγοῦμαι**»).

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ῶν... ἵππεύσας... ἐπιστάμενος... δοκιμασθεῖς...: επιρρηματικές εναντιωματικές μετοχές, συνημμένες στο υποκείμενο («**Ἀλκιβιάδης**») του ρήματος «**ἐτόλμησεν**», στο οποίο και λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της εναντίωσης.

ὡς οὐκ ἐξεσόμενον: αιτιατική απόλυτη επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, δηλώνει υποκειμενική αιτία επειδή συνοδεύεται από το «**ὡς**».

(παρὰ) τῶν ἀδικούντων: επιθετική μετοχή η οποία εκφέρεται με την πρόθεση «**παρὰ**» και σχηματίζει επιρρηματικό εμπρόθετο προσδιορισμό της προέλευσης στο απαρέμφατο «**λαμβάνειν**».

προσιόντων: γενική απόλυτη επιρρηματική χρονική μετοχή. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου που δηλώνει το σύγχρονο στο «**γένηται**».

τεταγμένος: επιρρηματική εναντιωματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο «**τις**» του ρήματος «**γένηται**», στο οποίο και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης.

τῶν ἑξαμαρτανόντων (ἐνεκα): επιθετική μετοχή η οποία εκφέρεται με την πρόθεση «**ἐνεκα**» και σχηματίζει επιρρηματικό εμπρόθετο προσδιορισμό του τελικού αιτίου στο απαρέμφατο «**δικάζειν**».

τῶν ἀκοσμοῦντων: επιθετική μετοχή, που λειτουργεί ως γενική διαιρετική στο «**τοὺς ἄλλους**».